

TÜRK SPORUNDA DOPİNGLE MÜCADELE İLE İLGİLİ ANA SORUNLAR

Son yıllarda ülkemizde dopingli sporcu sayısında artış yaşanmakta ve bu konu özellikle kamuoyunun da dikkatini çekmektedir. Ülkemizde dopingli sporcu sayısındaki artışın nedenleri; son zamanlarda dünya çapında başarı sağladığımız branşlardaki doping kontrollerinin sayısının artması, 2012 yılından itibaren doping kontrollerinin önceden haber verilmeden yapılmaya başlanması ve son olarak da stanozolol adlı maddenin tespiti konusunda Kasım 2012'de WADA tarafından akredite edilmiş laboratuvarlarda yeni analiz yöntemlerinin uygulanmasıdır.

Aşağıdaki tabloda, Türkiye'de 2003 yılı sonrası on yıllık döneme ait doping numunesi analiz sayıları ve dopingli çıkan sporcu sayıları verilmiştir. Bu tablo incelendiğinde, 2003 yılı sonrasında alınan numune sayısında sürekli artış olurken, pozitif numune sayısında önemli bir artış tespit edilmemiştir. Ancak 2013 yılında alınan numune sayısında, önceki yıllara göre bir artış meydana gelmemesine rağmen, pozitif numune sayısında kayda değer bir artış olmuştur.

Tablo 1. 2003- 2013 Yıllarına Ait Doping Numunesi Analiz Sayıları ve Dopingli Çıkan Sporcu Sayıları

Yıllar	Toplam Numune Sayısı	Negatif Numune Sayısı	Pozitif Numune Sayısı
2003	678	668	10
2004	1508	1480	28
2005	700	683	17
2006	3760	3732	28
2007	2718	2706	12

2008	3705	3682	23
2009	2298	2284	14
2010	3711	3665	46
2011	2428	2420	8
2012	2233	2203	30
2013	2291	2147	144
TOPLAM	26030	25670	360

2012 yılında Türkiye Atletizm Federasyonu sporcularından alınan örneklerden 2'sinde, Türkiye Halter Federasyonu sporcularından alınan örneklerden 6'sında, Türkiye Vücut Geliştirme ve Fitness Federasyonu sporcularından alınan örneklerden 15'inde, bir ya da birden fazla yasaklı madde saptanmıştır.

2013 yılında Türkiye Atletizm Federasyonu sporcularından alınan örneklerden 44'ünde, Türkiye Halter Federasyonu sporcularından alınan örneklerden 47'sinde, Türkiye Vücut Geliştirme ve Fitness Federasyonu sporcularından alınan örneklerden 13'ünde, Türkiye Yüzme Federasyonu sporcularından alınan örneklerden 2'sinde, Türkiye Su Altı Spor Federasyonu sporcularından 1'inde, Türkiye Bisiklet Federasyonu sporcularından 1'inde, Türkiye Judo Federasyonu sporcularından 3'ünde, Türkiye Üniversiteler Spor Federasyonu sporcularından 3'ünde, Türkiye Voleybol Federasyonu sporcularından 1'inde ve Türkiye Tekvando Federasyonu sporcularından alınan örneklerden 1'inde bir ya da birden fazla yasaklı madde saptanmıştır. Ayrıca Türkiye Atletizm Federasyonundan 2 sporcu, Türkiye Vücut Geliştirme ve Fitness Federasyonundan 30 sporcu kendilerine doping kontrol bildirim yapılmış olmasına karşın doping kontrol örneği vermeyerek "dopingle mücadele kural ihlali"nde bulunmuştur.

Dünyada alınan doping kontrol örneklerinin ortalama olarak %1-2 arasında yasaklı madde saptanmaktadır.

Ancak ülkemizde 2013 yılında alınan doping 1579 doping kontrol örneğinin %8,8'inde bir ya da birden fazla yasaklı madde saptanmıştır. Kendilerine doping kontrol bildirim yapılmış olmasına karşın doping kontrol örneği vermeyerek "dopingle mücadele kural ihlali"nde bulunanlarla birlikte bu oran %11 olarak bulunmuştur. "Dopingle mücadele kural ihlali" oranı Türkiye Vücut Geliştirme ve Fitness Federasyonu sporcuları için %26,4, Türkiye Halter Federasyonu sporcuları için %16, Türkiye Atletizm Federasyonu sporcuları için %12 olarak bulunmuştur.

Özellikle 2013 yılında Mersin'de yapılan Akdeniz Oyunları öncesi Türkiye Atletizm Federasyonu ve Türkiye Halter Federasyonu sporcularına yapılan müsabaka içi ve müsabaka dışı doping kontrollerinde alınan örneklerin analiz sonuçlarında, çok sayıda sporcunun yasaklı madde kullandığının saptanmış olması spor kamuoyu ile birlikte Uluslararası spor kuruluşlarının ilgisinin Türkiye'ye yoğunlaşmasına neden olmuştur.

Dopingli çıkan sporcu sayısındaki artışların en önemli nedenlerinden biri de haber verilmeksizin yapılan ve alınan istihbaratlar sonucu hedefe yönelik doping kontrollerinin artmasıdır. Habersiz alımların artması nedeniyle 2013 yılında sporcuların doping kontrollerinden kaçması olayları sıklıkla yaşanmaya başlamıştır.

Burada dikkat çeken diğer bir husus da, ülkemizdeki doping vakalarındaki gözle görülür bir artışın oluşudur. Bunun en temel sebebi dünya standartlarında dopingle mücadele tekniklerindeki beklentilerden farklı olarak meydana gelen hızlı gelişimdir. Analiz tekniklerindeki gelişmenin yanında, biyolojik pasaportun da uygulamaya girmesi, dopingle mücadele kural ihlali yapan sporcuların tespiti konusunda önemli aşamalar olarak ortaya çıkmıştır. Bilimsel yöntemler sayesinde analiz tekniklerindeki hata payı çok azalmış; hatta sifıra kadar inmiş ve yapılan doping yargılamalarında daha adil ve kesin sonuçlara ulaşılmasını sağlamıştır. Gelineen noktada, dopingle mücadeleye ilişkin çalışan idari ve yargısal tüm kurumlar, elde edilen analiz sonuçlarını temel kanıt olarak kabul etmekte ve geçersizliğinin ispatını ise çok ağır şartlara bağlamaktadır.

Aşağıda yer alan temel gerekçeler nedeniyle de Meclis Araştırması Komisyonu kurulmuştur.

-Türk sporunda yaşanan doping vakaları sonucunda; uluslararası kuruluşlar tarafından millî sporcularımıza yönelik olarak verilen hak mahrumiyeti cezalarında artış olduğu, ülkemizin spor alanında prestij kaybına uğradığı, profesyonel sporcuların yanı sıra genç ve yıldız kategorilerde mücadele eden sporcuların da dopinge başvurdukları, bunun neticesinde sorunun sadece profesyonel sporcuları değil, gençliğin geleceğini de tehdit eder bir niteliğe ulaştığı,

- Ülkemizde, sporcuları doping yapmaya iten etkenler ile doping içeren maddelere kolay erişiminin nedenlerinin tespit edilmesi, kolay erişimin engellenmesi yöntemlerinin araştırılması, mücadeleye dönük olimpiyat ruhu anlayışının sporculara kazandırılması yönünde yapılacak çalışmaların belirlenmesi amacıyla bir araştırma komisyonu kurulması ihtiyacının ortaya çıktığı,

- Sporda doping sorununun tüm yönleriyle etraflıca incelenerek, bu konuda kamuoyunun bilgilendirilmesi, çözüm önerilerinin ortaya konması ve dopingle mücadelenin hukuki altyapısının hazırlanması gerektiği,

- Uluslararası yarışmalarda dereceye giren sporculara çok yüksek miktarlarda ödül verilmesinin sporu ticarileştirip olimpiyat ruhu; anlayışının zayıflamasına yol açabileceği,

- Vücut geliştirme spor dalında, doping içeren madde ve ürünlerin kullanımının oldukça yaygın olduğu, bu sporcuların doping içeren madde ve ürünleri bazen spor salonlarından, bazen de sokak satıcılarından kolaylıkla temin edebildikleri ve spor salonlarında bu tür denetimlerin düzenli olarak yapılamadığı,

- Son 10 yılda sporda yaşanan doping olaylarının boyutunun incelenerek hukuksal ve kurumsal eksikliklerin tespit edilmesi gerektiği,

- Sporculara olimpizm ruhunu aşılacak eğitim modellerinin geliştirilmesi gerektiği,

- Yurt dışından yasaklı madde içeren ürünlerin kaçak girişlerinin önlenmesi ve yasaklı madde içeren ürünlerin eczanelerden reçetesiz bir şekilde kolayca temin edilebilmesinin önlenmesine yönelik idari ve hukuki tedbirlerin belirlenmesi.

TBMM Araştırma Komisyonu'nun yaptığı çalışmalar sonucu elde edilen veriler ve görüşlerin değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan temel sorunların aşağıdaki şekilde olduğu tespit edilmiştir.

1. Sporda Dopinge Mücadele Politikasının Tam Olarak Oluşturulmaması;
2. Kurumlar Arası Koordinasyon ve Kurumsal Yapı Yetersizliđi;
3. Dopinge Mücadelede Hukuksal Boyutun Eksik Bırakılması;
4. Beslenme Ek rnlerine Kolay Eriřim ve Satışındaki Denetim Yetersizliđi;
5. Ulusal ve Uluslararası Müsabakalara Hazırlık Sisteminin Yetersizliđi;
6. Türkiye'deki Spor ve Yarışma Algısı;
7. Dopinge Mücadelede Sporcu Sağlığı Organizasyonu Eksikliđi;

(TBMM Doping Sorununu Araştırma Komisyonu Raporu'ndan alınmıştır.)